

de lijst betrof de echte 'klappers'. Ook in vergelijking met de rest van Nederland (en soms zelfs Europa) blijven deze soorten zeer zeldzaam. De lijst eindigde dan ook terecht met de Roodkeelstrandloper. Deze vogel werd door Erik van Ommen ontdekt op een stukje slik vooraan in het Jaap Deensgat op 29 mei 1987 (vandaar dus ook de naam

Roodkeelplasje voor dit stukje Jaap Deensgat) en werd door maar weinig vogelaars gezien. Inmiddels zijn er in Nederland nu vijf gevallen vastgesteld, maar het blijft tot nu toe een van de moeilijkst te twitchen soorten. Met recht dus een echte 'mega' voor de Lauwersmeer!

40 jaar vogels tellen in de Lauwersmeer

Nico Beemster (Altenburg & Wymenga)

Waarschijnlijk is er geen ander natuurgebied in Nederland waar de vogelbevolking in de afgelopen 40 jaar zo'n enorme ontwikkeling heeft doorgemaakt dan de Lauwersmeer. Vanaf de inpoldering zijn de ontwikkelingen in het aantal broedvogels en niet-broedvogels jaarlijks bijgehouden.

De belangrijkste factoren voor de ontwikkeling van de vogelbevolking in de Lauwersmeer worden hieronder besproken.

Natuurlijke ontwikkeling van de vegetatie onder invloed van ontzilting

Na de inpoldering is op de platen een natuurlijke successie van de vegetatie op gang gekomen. Hierbij vindt globaal een opvolging plaats van zoute pioniervegetaties, via grasland (zilt en later ontzilt) en (droge) rietvegetaties naar struweel en bos. Zoute pioniervegetaties domineerden tot het midden van de jaren zeventig, natuurlijke graslanden in de tweede helft van de jaren zeventig en de eerste helft van de jaren tachtig en rietvegetaties vanaf het eind van de jaren tachtig. De laatste jaren worden struweel en bos steeds belangrijker. Bij deze ontwikkelingen lopen hogere delen van de platen voor op de lagere delen.

Onder invloed van de vegetatieontwikkeling veranderde de vogelbevolking enorm. In de eerste jaren kwamen vooral vogels van pioniervegetaties voor, later vooral vogels van graslanden en tegenwoordig steeds meer vogels van riet- en bosvegetaties. De vogelbevolking van het open water, vooral afhankelijk van fonteinkruidvegetaties in ondiep water, ontwikkelde zich meer geleidelijk.

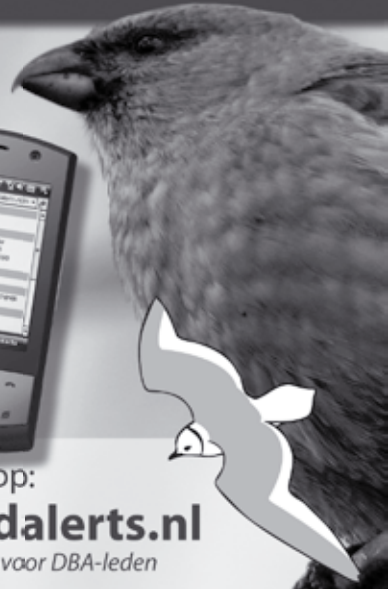
Vegetatiebeheer (vooral vanaf 1982)

In het begin van de jaren tachtig was de vegetatiesuccessie in het natuurgebied in een stadium gekomen dat een keuze moest worden gemaakt: of de natuurlijke successie haar gang laten gaan of de openheid (proberen) te handhaven door middel van beheer. Vanaf 1982 wordt een belangrijk deel van het gebied beheerd door middel van seizoensbeweiding, een ander deel wordt vanaf 1989 beheerd door middel van jaarrondbeweiding.

Onder invloed van seizoensbeweiding zijn delen van het natuurgebied open gebleven. Bij jaarrondbeweiding was dat veel minder het geval. De laatste jaren blijkt steeds meer dat ook op de beweidde platen de bosontwikkeling doorgaat en dat de gunstige invloed van beweiding op broedvogels en niet-

DUTCH BIRD ALERTS

het laatste
vogelnieuws
direct op je
mobiel !!

Kijk direct op:

www.dutchbirdalerts.nl

Jaarabonnement EUR 36.00 voor DBA-leden

broedvogels tijdelijk is/was. Onder invloed van ontzilting van de bodem vindt op steeds meer plaatsen alsnog verbossing plaats.

Kolonisatie grondpredatoren (1984)

Door de winterse overstromingen is het aantal grondpredatoren (vooral marterachtigen) en daarmee de predatiedruk op bodembroedende vogelsoorten op de platen altijd laag geweest. Met de kolonisatie door de vos is daar verandering in gekomen. Binnen enkele jaren verdwenen sommige soorten als broedvogel (onder andere meeuwen, sterns, Kluut, Lepelaar), terwijl andere soorten sterk in aantal afnamen (onder andere diverse eendensoorten, weidevogels, Bruine Kiekendief). In muizenrijke jaren was de predatiedruk lager dan in muizenarme jaren.

Moerasontwikkeling (vanaf 1994)

Aan het eind van de jaren tachtig werd tijdens een evaluatie van het beheer vastgesteld dat natte rietvegetaties en de daarvan afhankelijke vogelsoorten in de Lauwersmeer maar spaarzaam aanwezig

waren. In de jaren 1994-2003 kwamen verschillende moerasontwikkelingsprojecten gereed, waarin tal van 'natte' moerasvogels tot broeden kwamen die voorheen zeer schaars waren (onder andere Roerdomp, Waterral, Porseleinhoen, Dodaars). Onder andere de Bruine Kiekendief vond in de moerasontwikkelingsgebieden een predatievrije broedgelegenheid. Na de inundatie van de Ezumakeeg (in 1998) werd dit het rijkste gebied voor niet-broedvogels in de Lauwersmeer.

Ontwikkelingen buiten het natuurgebied

Tal van broedvogels en niet-broedvogels foerageren geheel of gedeeltelijk in de omgeving van het natuurgebied. Sommige vogelsoorten foerageren vooral in de Waddenzee (Lepelaar, Zwarte Ruiters, Bergeend, deels Aalscholver), andere in het militaire oefenterrein Marnewaard (kiekendieven) of in omringende cultuurgraslanden/akkerbouwgebieden (ganzen, zwanen, eenden, kiekendieven). Veranderingen in de omgeving hebben daarom invloed op de vogel-

bevolking in de Lauwersmeer. Belangrijk waren onder andere de omzetting van ontginningslandbouw in particuliere landbouw en veranderingen in het vegetatiebeheer van de Marnewaard. Beide waren ongunstig voor vogels in de Lauwersmeer.

Op de vraag hoe de vogelbevolking in de Lauwersmeer zich in de toekomst gaat ontwikkelen, is ingegaan aan de hand van de Natura 2000-vogelsoorten. Het Natura 2000-gebied Lauwersmeer is aangewezen voor 14 soorten broedvogels en 29 soorten niet-broedvogels. Bij een voortzetting van het huidige waterbeheer zal de Lauwersmeer zich in de toekomst ontwikkelen in de richting van een bosrijk merengebied. Een beperkt deel van het gebied zal onder invloed van beweiding open en grazig blijven. Het areaal riet zal steeds verder afnemen.

De Natura 2000-soorten onder de broedvogels zijn vooral afhankelijk van de platen zelf (vooral graslanden en rietvegetaties). Bij de verwachte vegetatieontwikkeling zullen deze soorten steeds verder afnemen.

Vooraf in moerasontwikkelingsgebieden zullen rietvogels zich mogelijk kunnen handhaven.

De Natura 2000-soorten onder de niet-broedvogels zijn tegenwoordig voor hun voedsel vooral afhankelijk van ondiep open water en landbouwgronden in de omgeving. De platen zijn voor deze soorten steeds minder interessant. Openheid is hierbij van belang; niet-broedvogels houden zich vooral op langs seizoensbeweide platen en veel minder langs jaarrond beweide platen. Bij een verdergaande verbossing zal het belang van het open water voor niet-broedvogels daarom waarschijnlijk afnemen.

Restaurette

Schierzicht

Haven 8a - Lauwersoog
Tel. 0591-349200 - Fax 0591-349443

KOFFIEDRINKEN

(2e kopje gratis!)

en tegelijk het
laatste vogelnieuws lezen in het

V OGEL- LOGBOEK

In het vogellogboek kunt u uw leuke waarnemingen bijschrijven. Tevens kunt u lezen of er nog iets leuks gezien is door een collega-vogelaar.

Op deze manier blijft elke vogelaar op de hoogte van

Het laatste vogelnieuws